

bovary.gr

Γεώργιος Μπαμπινιώτης: «Δεν είναι τυχαίο ότι τα παιδιά δεν αγαπούν το σχολείο»

ΜΥΡΤΩ ΛΟΒΕΡΔΟΥ

16-20 λεπτά

Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ

Πενήντα χρόνια δουλειάς με τη γλώσσα, εννέα Λεξικά, δώδεκα χιλιάδες σελίδες. Ο Γιώργος Μπαμπινιώτης αποτελεί το ελληνικό συνώνυμο μιας ολόκληρης επιστήμης, της Γλωσσολογίας. Και όχι μόνον. Καθηγητής, πρύτανης, υπουργός, αρθογράφος, πρόεδρος της Φιλεκπαιδευτικής, με τηλεοπτική και ραδιοφωνική παρουσία, είναι ο άνθρωπος που προσπαθεί να μας μάθει να μιλάμε σωστά ελληνικά. Και δεν το βάζει κάτω...

«Στο σχολείο (σ.σ. φοίτησε στο 9ο Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών) εξέδιδα την εφημερίδα το Μαθητικόν Σάλπισμα. Ως άνθρωπος ασχολούμενος με τα κείμενα, έπαιρνα συνεντεύξεις, έγραφα το κύριο άρθρο, ήμουν δημοσιογράφος. Είχα μια καλή χρήση της γλώσσας και κυρίως μια ευαισθησία. Ηθελα να γίνω φιλόλογος. Αγαπούσα τα κείμενα και τη γλώσσα, αλλά ως εκεί. Περί γλωσσολογίας δεν γνώριζα, δεν γνώριζα ότι υπάρχει, -αλλά υπήρχε ήδη. Την βρήκα στο Πανεπιστήμιο.

Ο πατέρας μου, που ήταν γιατρός, ουδέποτε επέμεινε να γίνω γιατρός. Η μητέρα μου είχε πάντα μια κατανόηση, δεν είχα πρόβλημα. Με άφησαν να επιλέξω αυτό που ήθελα, δεν επέμειναν. Κατάλαβαν ότι το αγαπάω. Είχα μια μεγάλη αγάπη με το αντικείμενό μου, ένα πάθος. Δεν ξεκίνησα ποτέ να γίνω καθηγητής. Το λέω και στους φοιτητές μου. **Εάν έχεις το πάθος, μην αναρωτιέσαι μετά τι θα κάνεις επαγγελματικά».**

«Ο καθηγητής μου ο Γεώργιος Χουρμούλης κάλεσε μια φορά στο Αμφιθέατρο όσους ενδιαφέρονται να κάνουμε ένα σεμινάριο για τη Γραμμική Γραφή Β´. Είχε διαβαστεί κάποια χρόνια πριν -το '53. Και είπα να πάω. Από εκεί και πέρα μπήκα και είδα ότι υπάρχει η γλωσσολογία: Η ιστορική γλωσσολογία, που ψάχνουμε να δούμε την ιστορία, την προέλευση και την εξέλιξη των λέξεων, αλλά, διαβάζοντας και δουλεύοντας, είδα ότι ακόμα πιο σημαντική είναι η θεωρία της γλώσσας. Δηλαδή οι αρχές που είχε δώσει ο

Φερντινάν Ντε Σωσύρ. Και ευτύχησα να βρεθώ στην Κολωνία, στα μεταπτυχιακά μου, και να μπω σε όλη τη μοντέρνα γλωσσολογία. Κι αυτό μου άνοιξε ορίζοντες.

(Με ενοχλεί η σύνδεση του Πανεπιστημίου με επαγγέλματα. Μα το Πανεπιστήμιο δεν είναι επαγγελματική σχολή

Γυρίζοντας πίσω άρχισα να τη διδάσκω. Την εισήγαγα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στην Ελλάδα ουσιαστικά, που ως τότε δεν υπήρχε και προκάλεσε ένα τεράστιο ενδιαφέρον από την πλευρά των φοιτητών -τότε που ξεκίνησα να λέω για το σημεινόμενο και το σημαίνον.

Όταν ξεκίνησα δεν είχα τίποτα στο μυαλό μου. Αγαπούσα αυτό που έκανα και ήθελα να το καλλιεργήσω και να το υπηρετήσω με τον καλύτερο τρόπο. Και δόθηκα σ' αυτό με πάθος. Αυτή είναι και η «συνταγή» για να κάνεις κάτι καλό εκεί που δουλεύεις.... Δεν το έκανα σκεπτόμενος πού θα με οδηγήσει. Το αντίθετο μάλιστα.

Μου παρουσιάστηκε θυμάμαι μια ευκαιρία, όταν ο φροντιστής Ηλία Τσαπέκης, με ένα από τα μεγαλύτερα φροντιστήρια εκείνης της εποχής, αναγνωρίζοντας κάποια ικανότητα που είχα, μου πρότεινε να πάρω το φροντιστήριό του. Πράγμα που σήμαινε, τότε, ότι σε λίγα χρόνια θα γινόμουν πλούσιος. **Και εκεί είπα το μεγάλο Όχι. Κι έμεινα στο Πανεπιστήμιο με ψιχία....** Εκεί είναι και οι μεγάλες αποφάσεις της ζωής.... Επίσης **στους συμμαθητές μας ήταν ο Πατάκης. Πήρε άλλο δρόμο και αναδείχτηκε σ' αυτό που διάλεξε».**

Φωτογραφία BOVARY-Πάνος Μάλλιαρης

«Στα χρόνια μου, στους φοιτητικούς κύκλους υπήρχε μια αμοιβαία κατανόηση για το τι έκανε ο καθένας. Εγώ είχα στο Πανεπιστήμιο ανθρώπους που ήταν ένας κι ένας. Ήταν η Θεοφανοπούλου, που έγινε καθηγήτρια μετά, ο Λαμπρινουδάκης, η Καραϊνδρου, ο Σπύρος Ευαγγελάτος, ο Νίκος ο Ζίας, μια πολύ δυνατή γενιά. Ήταν ο Κωστής ο Σβολόπουλος, ο Σαράντος Καργάκος, άνθρωποι με ενδιαφέροντα. Και ευτυχήσαμε να έχουμε μεγάλους δασκάλους -τον Μαρινάτο, τον Σταματάκο, τον Ορλάνδο, **μεγάλα ονόματα και μεγάλοι επιστήμονες.**

(Βγήκα με τη Λιάνα Κανέλλη τότε και κάναμε το “Ομιλείτε Ελληνικά”, μετά με τη Μαρία τη Χούκλη, μετά με τη Βίκυ Φλέσσα

Ποια είναι η διαφορά των τότε με το σήμερα: **Σήμερα έχουμε παιδιά δυνατά βιολογικά, δυναμικά, που ξέρουν πολλές γλώσσες.** Τα παιδιά εκείνης της εποχής είχαμε έντονα ενδιαφέροντα. Όταν μιλούσαν στη ΧΕΝ ο Παπανούτσος, ο Δημαράς, ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος γινόταν χαμός για να πάμε να τους

ακούσουμε και εν συνεχεία να τους κρίνουμε. Συζητήσεις, όχι μόνον για το γλωσσικό, για τη λογοτεχνία, την κριτική.... **Υπήρχε μια πνευματική εγρήγορση μέσα στην καθημερινότητά μας** και ίσχυε για τους περισσότερους, σχεδόν για όλους. Ο καθένας με την ιδεολογία, τις απόψεις τους....

Με ενοχλεί η σύνδεση του Πανεπιστημίου με επαγγέλματα. Μα το Πανεπιστήμιο δεν είναι επαγγελματική σχολή. Σε βάζει στην επιστήμη, σου ανοίγει κάποιους ορίζοντες και σε μαθαίνει. Μετά προχωράς.... »

«Το “ξεχωρίζω” το αισθάνθηκα κυρίως μετά την κυκλοφορία του Λεξικού μου, επειδή είχα γίνει πια πολύ γνωστός. Επίσης το αισθάνομαι πιο έντονα, όταν συναντώ φοιτητές μου, που είναι επαγγελματίες και μου διηγούνται στιγμές από τη διδασκαλία μου -πάντοτε θετικά. Έχουν να μου πουν έναν καλό λόγο και να μου σφίξουν το χέρι. Αυτό το αισθάνθηκα νωρίς, όντας πανεπιστημιακός και ευρύτερα στον κόσμο, μετά το Λεξικό μου και μετά τις μορφές επικοινωνίες που είχα με τον κόσμο με την τηλεόραση.

{ Δεν το επεδίωξα να γίνω γνωστός. Βγήκε μέσα από τη δουλειά. Το απολαμβάνω; Ναι, μάλλον ναι...

Δεν είδα ποτέ τον ρόλο του Πανεπιστημιακού και του Καθηγητή κλεισμένος μέσα στο γραφείο μου. Βγήκα στην τηλεόραση. **Δεν ήταν αυτόνοτο. Κι όταν εκθέτεις πράγματα εκτίθεσαι κιόλας, κι έχεις και τον κίνδυνο.** Βγήκα με τη Λιάνα Κανέλλη τότε και κάναμε το “Ομιλείτε Ελληνικά”, μετά με τη Μαρία τη Χούκλη, μετά με τη Βίκυ Φλέσσα. Έκανα ραδιόφωνο, στον Βήμα FM -τώρα το κάνω στην τηλεόραση, στο History. **Με έμαθε ο κόσμος και με θεωρεί δικό του.**

Δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσα γράμματα και **πόσα email λαμβάνω, πόση αλληλογραφία, τηλεφωνήματα, για γλωσσικές απορίες.** Θεωρούν αυτόνοτο, εφικτό, εύκολο να μου θέσουν τις απορίες τους. Με παίρνουν από το καφεενείο, από παντού. Και απαντώ πάντοτε. Και από το email και στις επιστολές και στις εκπομπές. **Αυτό δείχνει την σχέση που έχω με τον κόσμο...»**

«Ενας άνθρωπος συνώνυμο με μια επιστήμη; Αξιώθηκα να συμβεί αυτό με πάρα πολλή δουλειά. Δεν το επεδίωξα να γίνω γνωστός. Βγήκε μέσα από τη δουλειά. Το απολαμβάνω; Ναι, μάλλον ναι... **Είναι μια θετική δημοσιότητα, πνευματική -και ελεγχόμενη.**

{ Η κρίσιμη γλωσσική ηλικία τελειώνει με το δημοτικό σχολείο. Γι' αυτό και δίνω έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Η πολιτική δεν με γοήτευσε ποτέ. Επαληθεύτηκε στο λίγο διάστημα που ήμουν στο υπουργείο Παιδείας, επί πρωθυπουργίας Παπαδήμου. Βρέθηκα εκεί μετά τον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία και πήγα μήπως και θα μπορούσα να βάλω μπροστά όσα είχαμε πει. Δεν πήγα για να μείνω. Και για μια ακόμα φορά είδα, καθώς βρέθηκα στο υπουργικό συμβούλιο και στα υπουργεία, πώς λειτουργούν αυτά τα πράγματα. **Κι έχουν να το λένε το πώς λειτούργησε το υπουργείο ως υπουργείο στο διάστημα των δύομιση μηνών που ήμουν εκεί.** Γιατί είδαν να συνεργάζεται ο υπουργός με τους ανθρώπους του υπουργείου.

Δεν μπορείς να τα έχεις όλα. Η αφοσίωση στη δουλειά σου είναι συγχρόνως και μια στέρηση σε άλλα πράγματα. Θα μου άρεσε να ταξιδεύω περισσότερο, να κολυμπώ περισσότερο, να διαβάζω, να είμαι με τα παιδιά και τη γυναίκα μου. **Τα στερήθηκα.** Εχω δύο παιδιά, μια κόρη κι έναν γιο, και τώρα έχω τρία εγγόνια από τον γιο μου».

«Η επιστήμη θέλει αφοσίωση και πολλή δουλειά. Τα λεξικά μου, τα δημοσιεύματά μου, η δραστηριότητά μου που ήταν πολύμορφη δεν επιτρέπει να έχεις πολύ ελεύθερο χρόνο. Πρέπει να κάνεις τις επιλογές σου. Η θητεία μου στα Αρσάκεια Σχολεία, απ' όπου βγαίνουν κάθε χρόνο 450 παιδιά που ξέρουν γράμματα και έχουν μια αγωγή, είναι κάτι πολύ σημαντικό. **Είμαι εδώ επί τιμή, χωρίς αμοιβή, χωρίς μισθό. Εχω μια παρέμβαση στην ποιοτική παιδεία.** Εγίνα πρύτανης στο τέλος της θητείας μου στο Πανεπιστήμιο.

Αυτοπροσδιορίζομαι με τους δύο πυλώνες στους οποίους αφοσιώθηκα και δούλεψα: **Τη γλώσσα και την παιδεία. Θυμάμαι πάντα τον μεγάλο Αδαμάντιο Κοραή που συνέδεε την παιδεία με τη γλώσσα.**

(Ας χαλαρώσουμε με τα ν κι ας κοιτάξουμε την ιστορία των λέξεων

Η γλώσσα στήνεται και εδραιώνεται στο σχολείο. Η κρίσιμη γλωσσική ηλικία τελειώνει με το δημοτικό σχολείο. Γι' αυτό και δίνω έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μετά έχουμε εμβάθυνση, βελτίωση, αλλά από τα δύο ως τα δώδεκα έχουμε βιολογικά την ικανότητα να κατακτήσουμε τη μητρική γλώσσα, αν βοηθηθούμε σωστά και από το σχολείο. Και αυτό μας προσδιορίζει. **Ο,τι κενά υπάρχουν εκεί, δύσκολα αποκαθίστανται.**

Είχα ένα μεράκι να γράψω μια γραμματική για το σχολείο, να μάθουν τα παιδιά τη λογική της γλώσσας. Την έγραψα και είναι για όλους. Ξέρετε η γλώσσα είναι ελευθερία, δεν είναι εξάρτηση, δεν είναι δουλειά».

«Για τον επιστήμονα, και για μένα με τις λέξεις, ισχύει το «Ήταν όλοι τους παιδιά μου». Μπορεί κάποιες να με εκφράζουν περισσότερο, όπως το πάθος. Μπορεί να με μαγεύσει η ετυμολογία μιας λέξης, που είναι αποκάλυψη,

αλλά μπορεί το ίδιο να με συνεπάρει μια συντακτική δομή, που δεν είχα συνειδητοποιήσει.

«Με ρωτάτε τι σημαίνει να κάνει ένας πρωθυπουργός λάθη στον λόγο του; Εάν ο λόγος πάσχει νοηματικά, εννοιολογικά, τότε είναι πρόβλημα

Εχετε αγωνία για το τελικό ν; Να ξεχάσετε τον κανόνα. Δεν είναι δυνατόν ο απλός άνθρωπος να ξέρει ποια είναι τα συνεχόμενα, τα διαρκή σύμφωνα και ποια είναι τα στιγμιαία, ώστε ανάλογα να βάλει ή να μην βάλει το ν. Αλλού ας δώσουμε τη βάση: **Πάντως, στην αιτιατική των αρσενικών, και των θηλυκών λέω εγώ, θα πρέπει να μπαίνει το ν πάντοτε -τον κόππο αλλά και τον φόνο.** Στην προφορά είναι αλλιώς. **Ας χαλαρώσουμε με τα ν κι ας κοιτάξουμε την ιστορία των λέξεων.**

Θα σας πω για το glamour που είναι από τη λέξη γραμματική: Πήραν τη γραμματική και την έκαναν grammatica. Οι Αγγλοι έδωξαν την κατάληξη και το έκαναν grammar, μετά οι Σκωτσέζοι το έκαναν glammar, glamour και ήταν η γλώσσα της ελίτ. Γιατί τότε δεν την ήξεραν όλοι. Ήταν και λίγο απόκρυφα και μαγικά, γιατί ό,τι δεν ξέρουν όλοι γίνεται λίγο μαγικό. Και πέρασε να είναι η αίγλη....»

«Με ρωτάτε τι σημαίνει να κάνει ένας πρωθυπουργός λάθη στον λόγο του; Εάν ο λόγος πάσχει νοηματικά, εννοιολογικά, τότε είναι πρόβλημα. Και ξεκινάει συνήθως ως προσπάθεια συγκάλυψης και όχι αποκάλυψης μέσα από τον λόγο. Είναι μια διαδικασία fake γλώσσας, επίπλαστης, ψευδούς γλώσσας. Όταν είναι κακή επιλογή μιας λέξης ή ενός τύπου, σημαίνει ότι απαξιώνει τη γλώσσα και δεν προσέχει να έχει μια ποιότητα. **Μπορεί να είναι από έλλειψη γνώσης ή από έλλειψη διάθεσης να καλύψει τα κενά της γλώσσας.**

Και τα δύο είναι προβλήματα. **Και το να απαξιώνεις εσύ, που πρέπει να λειτουργείς ως πρότυπο, τη μητρική σου γλώσσα και να πέφτεις σε λάθη και να χρησιμοποιείς τη γλώσσα για συγκάλυψη και όχι για αποκάλυψη.**

Σήμερα, **βρισκόμαστε μπροστά στην αίσθηση ματαιώσης προσδοκιών και προσωπικών επιδιώξεων.** Το επόμενο βήμα μετά από αυτή την απέραντη πίκρα, όπως τη λέω εγώ, είναι **να προχωρήσει κανείς σε μια αποστασιοποίηση από τα πράγματα και σε μια μορφή αδιαφορίας.**

Εξαναγκάζεσαι να φτάσεις εκεί, δεν είναι δική σου επιλογή. Λόγω της κόπωσης και της ματαιώσης παραιτούνται άνθρωποι δραστήριοι κατά τα άλλα. Αισθάνονται ότι δεν τους αφορούν αυτά που γίνονται και δεν υπάρχει δυνατότητα παρέμβασης. Αν μιλάμε για ενεργούς πολίτες, είναι, ό,τι χειρότερο μπορεί να συμβεί σε μια χώρα, σε συνδυασμό κιόλας με τη μετανάστευση νέων

ανθρώπων, επιστημόνων, μορφωμένων. Ολα αυτά μαζί βγάζουν μια μαυρίλα, μια καταχνιά, που επιδρά και ψυχικά...»

«Συναντώ νέους ανθρώπους, παιδιά, και το βλέπεις ήδη σε πρώιμη ηλικία. Κι όσο μεγαλώνουν αυξάνεται, γίνεται πιο επώδυνο και οδηγεί σε καταστάσεις που δεν βοηθούν ούτε την ανάπτυξη ούτε τίποτα...

Το χειρότερο πράγμα είναι να νομίζεις ότι η σχέση σου με τη γλώσσα τελείωσε όταν τελείωσε και το σχολείο

Εχω μια αιρετική άποψη για την αιτία αυτής της κατάστασης: **Η επιφανειακή δομή είναι το οικονομικό. Η βαθιά δομή είναι η μείωση και η πτώση του επιπέδου της παιδείας.** Αυτό που έχουμε πάθει σ' αυτή τη χώρα τα τελευταία χρόνια, είναι μια καταβύθιση της παιδείας, η οποία έχει τις επιπτώσεις της ευρύτερες. Γιατί η παιδεία διατρέχει τα πάντα, διεισδύει παντού.

Εχουμε μια εκπαίδευση που στηρίζεται στην πληροφορία εις βάρος της γνώσης και της καλλιέργειας. **Τελικά γεμίζουν σωρευτικά τα μυαλά των παιδιών αλλά ψυχικά τα απωθούν. Δεν είναι τυχαίο ότι τα παιδιά δεν αγαπούν το σχολείο.**

Δεν υπάρχει ιδανικό σύστημα παιδείας, υπάρχουν όμως πολύ καλά και ουσιώδη συστήματα. Θέλω να πιστεύω ότι έναν διάλογο που είχα την ευθύνη να κάνουμε το 2009, τον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία, και καταλήξαμε σε κάποιες προτάσεις, αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για την εκπαίδευσή μας».

«Η εκπαίδευση είναι η προϋπόθεση της παιδείας. Η παιδεία είναι κάτι πολύ ευρύτερο, είναι τα διαβάσματα και τα ακούσματά μας, η αυτομόρφωση πάνω απ' όλα. Το χειρότερο πράγμα είναι να νομίζεις ότι η σχέση σου με τη γλώσσα τελείωσε όταν τελείωσε και το σχολείο. Εάν δεν έχεις μέσα σου μια έφεση να οδηγείς τον εαυτό σου σε μια συνεχή πνευματική εγρήγορση, να διαβάσεις, να ακούς, να προβληματίζεσαι, να συζητείς, **εάν όλα αυτά δεν τα έχεις, έχεις πεθάνει πολύ νωρίς και δεν το έχεις καταλάβει.**

Εγώ δεν κουνάω ποτέ το δάχτυλο. Όταν ακούω το λάθος, μου ανακαλεί κυρίως το πρόβλημα

Εχουμε ένα πρόβλημα ποιότητας στη χρήση της γλώσσας, στα ελληνικά που μιλάμε και γράφουμε. Λύσαμε το γλωσσικό ζήτημα και μείναμε με ένα γλωσσικό πρόβλημα. Δεν είμαστε οι μόνοι. Πού οφείλεται; Ο κυριότερος λόγος είναι γιατί μέσα μας κάπου έχουμε απαξιώσει τη γλώσσα. Θεωρούμε ότι είναι ένα εργαλείο επικοινωνίας. **Αρα, τα μιλάω τα ελληνικά. Δεν προβληματίζομαι για το τι ελληνικά ξέρω,** αν είναι ποιοτικός, με την έννοια

ότι είναι ακριβής, λιτός, αποτελεσματικός και πάνω απ' όλα, δηλωτικός ο λόγος μου. Δηλαδή αν αποκαλύπτει τη σκέψη μου. Επομένως έχουμε μια σχέση με τη γλώσσα απαξιωτική. Παλιότερα το να προσέξουν αυτό που λένε και γράφουν, το θεωρούσαν σημαντικό και δούλευαν γι' αυτό. **Τώρα το θεωρούμε αυτόματο, ό,τι μάθαμε, μάθαμε...**

Είναι χαρακτηριστικό ότι γονείς στα σχολεία ρωτάνε αν τα παιδιά τους θα μάθουν καλά αγγλικά, και δεν ρωτάνε, ποτέ, αν θα μάθουν καλά ελληνικά, που είναι το όχημα της σκέψης τους. **Τους απασχολεί αν θα έχει πισίνα και αθλητικές εγκαταστάσεις το σχολείο.** Εμένα με απασχολούν οι αρχές, οι αξίες, οι κανόνες, η αγωγή».

«Λέξεις που δεν συνδέονται με έννοιες, δεν υπάρχουν. Οι λέξεις υπάρχουν για να εκφράσουν τις έννοιες, τα νοήματα. Μιλώ για το λογισμικό της γλώσσας, δηλαδή λεξιλόγιο, σύνταξη και γραμματική. Αυτό είναι το αντίστοιχο του λογισμικού του νου. Οτιδήποτε γίνεται στην επικοινωνία μας με τη γλώσσα έχει άμεση σχέση και είναι έκ-φραση (ό,τι βγάζω από το στόμα μου για να δηλώσω το μέσα μου). Στο σχολείο είναι το μόνο που δεν απασχολεί, ενώ έπρεπε να ξεκινάμε από αυτό. **Κι αυτή είναι η πρότασή μου στη νέα μου Γραμματική.**

Εάν δεν θεωρώ τη γλώσσα αξία και δεν αφιερώνω έναν χρόνο να κατακτήσω ποιοτικά τη γλώσσα, αυτό γεννά προβλήματα. **Το να πω “ανημέρωτος”, αντί για “ανενημέρωτος”, δεν με ενδιαφέρει πολύ,** γιατί είναι λέξεις που ακούγονται σωστές, ενώ δεν είναι. Ολοι κάνουμε λάθη στη γλώσσα.

Κι εγώ κάνω λάθη στη γλώσσα. Λόγω επαγγέλματος, τα λάθη μου είναι ολισθήματα τη ρύμη του λόγου. Το θέμα είναι οι ελλείψεις. Μετά από πενήντα χρόνια δουλειάς με τη γλώσσα, μετά από εννέα λεξικά και δώδεκα χιλιάδες σελίδες που έχω γράψει, θα βρω μια λέξη που δεν την έχω συναντήσει, θα βρω μια σημασία που δεν τη θυμάμαι, έναν τύπο ή μια δομή που δεν με είχε απασχολήσει...

Για τους γλωσσολόγους η αισθητική έχει να κάνει με το τι δεν προσκρούει στο γλωσσικό μου αίσθημα. **Αν μου πείτε ότι «η επιχείρηση υπόστηκε μεγάλη ζημιά», αυτό το θεωρώ αντιαισθητικό.** Δεν είναι θέμα ομορφιάς.

Ακούω με μεγάλη προσοχή τα λάθη των ανθρώπων, με ανεκτικότητα και κατανόηση. Ο γλωσσολόγος ξέρει γιατί γίνεται ένα λάθος. Όπως όταν ακούει “ωρίμανση”, ενώ το σωστό είναι “ωρίμαση”, γιατί είναι από ρήμα σε -άζω και όχι από ρήμα σε -αίνω (όπως, θερμαίνω, άρα θέρμανση). Ο γλωσσολόγος είναι ευαίσθητος. **Εγώ δεν κουνάω ποτέ το δάχτυλο. Όταν ακούω το λάθος, μου ανακαλεί κυρίως το πρόβλημα** ότι δεν μας απασχολεί η χρήση της

γλώσσας όσο πρέπει. Η απαξίωση της γλώσσας με ενοχλεί σε ανθρώπους φτασμένους και συγκροτημένους».